तत्रविक्रमानाह निर्मुच्यमानइत्यादिना पश्यतःप्रत्यगात्मनइमानिवक्ष्यमाणानिरूपाणि निर्मुच्यमानःगुरूक्तयुक्त्यास्थूलदेहाध्यासंत्यजन्सूक्ष्मत्वात्पश्यतीतिशेषः नत्वविमुच्यमानःस्थूलदृष्टिः शैशिरोधूमःअवश्यायोनीहाराख्यःनभःसंश्रयतइत्यनेनतस्यभुवनकोशेभ्याभिर्दर्शिता अत्रायंप्रयोगः शमादिसंपन्नोविविक्तेदेशेस्थिरसुखमासनमध्यासीनःप्राणायामपुरःसरंगुरूक्तयुक्त्यास्थूलदेहाऽसंगेनपादादिजानुपर्यंतेभूस्थानेचित्तंधारयतःस्थानतिरोधानपूर्वकंनीहारमात्रमवभासतेयथारज्जूरगेचक्षुर्धारयतउरगतिरोधानेनरज्जुमात्रं तदालुप्ताधरभागोजानूपरिष्टात्तनएवदेहोनीहारमग्नोऽसंदिग्धाविपर्यस्ततयाभातिसोयंभूमिजयः अस्मिन्सिद्धेजान्वादिपाय्वंतेजलस्थानेचित्तंधारयतःधूमःस्थानंचतिरोधीयते पायूर्ध्वभागमात्रंचकल्पांतार्णवमग्नंपूर्ववद्भाति तदिदंद्वयंजलेभूमिसंहारोजलजयश्चेत्युच्यतेएवमुत्तरत्रापिभूतसंहारजयौज्ञेयौ ॥ १७ ॥ १८ ॥ आत्मनिदेहाभ्यंतरेवन्हिरूपंप्रकाशतेलोहितांधकारमग्नोभवतीत्यर्थः ॥ १९ ॥ तस्मिन्निति अस्ययोगिनः अजतिगच्छतिक्षिपतिवावृक्षानित्यजोवायुः पीतशस्त्रःपीतशस्त्रव

निर्मुच्यमानःसूक्ष्मत्वाद्रूपाणीमानिपश्यतः॥ शैशिरस्तुयथाधूमःसूक्ष्मःसंश्रयतेनभः ॥ १७॥ तथादेहाद्विमुक्तस्यपूर्वरूपंभवत्युत ॥ अथधूमस्यविरमेद्वितीयंरूपदर्शनं॥ १८॥ जलरूपमिवाकाशेतथैवात्मनिपश्यति ॥ अपांव्यतिक्रमेचास्यवन्हिरूपंप्रकाशते ॥ १९ ॥ तस्मिन्नुपरतेऽजोऽस्यपीतशस्त्रःप्रकाशते॥ ऊर्णारूपसवर्णस्यतस्यरूपंप्रकाशते॥ २० ॥ अथश्वेतांगतिंगत्वावायव्यंसूक्ष्ममप्युत॥ अशुक्लंचेतसःसौक्ष्म्यमप्युक्तंब्राह्मणस्यवै॥ २१ ॥ एतेष्वपिहिजातेषुफलजातानिमेशृणु॥जातस्यपार्थिवैश्वर्यैःसृष्टिरत्रविधीयते॥२२॥प्रजापतिरिवाक्षोभ्यःशरीरात्सृजतेप्रजाः॥अंगुल्यंगुष्ठमात्रेणहस्तपादेनवातथा॥२३॥

तूपीतानिगिलितानिशस्त्रवद्विच्छेदकत्वात्वृक्षागारपर्वतादीनिशस्त्राणियेनतद्वत् गिलिताखिलभूजलतेजोरूपःकेवलेनभसिसंततंदोधूयमानःप्रकाशतेइत्यर्थः तदेवोक्तंप्राक् वायुर्दोधूयतेमहान् तदानिराश्रयंऊर्णातंतोर्यद्रूपंअतिलघुतेनसवर्णस्यसमानरूपस्यऊर्णातंतुवन्निरालंबनेंतरिक्षेस्थितस्यवायुवशस्येत्यर्थः तस्ययोगिनोपिरूपंतन्मध्यादारभ्यउपरितनंप्रकाशते नतन्यत्किंचिद्वाय्वाकाशव्यतिरिक्तं ॥२०॥ अथतेजःसंहारवायुजयानंतरंवायव्यंवायुसंबंधिसूक्ष्मंरूपादिहीनंस्वरूपंकर्तृश्वेतांप्रवृत्त्यावरणरूपरजस्तमोमलशून्यत्वात्प्रकाशमयत्वाच्चस्वच्छां गतिःगम्यतेतत्त्वंप्राप्यतेनयेतिभ्रूमध्यादिमूर्धांतंआकाशस्थानंगतिःतांगत्वातत्रविलयंप्राप्यअशुक्लंनीलरूपंसुषिरमाकाशमात्रंस्थानलयपूर्वकंपूर्ववत्प्रकाशतइतिपूर्वेणान्वयः तदिदमशुक्लंचेतसःसौक्ष्म्यं सौख्यमितिपाठेप्रसादकरं ब्राह्मणस्यब्रह्मबुभूषोरुक्तंशास्त्रे अपिःपादपूरणार्थः अव्यक्तमितिपाठेलोकाप्रसिद्धंयोगैकगम्यंसेयंव्योमसंवित्वायुलयआकाशजयश्चेत्युच्यते अयमेवतांत्रिकाणांभूतशुद्धिप्रकारःसंप्रदायापरिज्ञानाद्यथावदिदानींतनैर्नानुष्ठीयते ॥ २१ ॥ पृथ्व्याप्यतेजोऽनिलखेसमुत्थितेपंचात्मकेयोगगुणेप्रवृत्ते नतस्यरोगोनजरानमृत्युःप्राप्तस्ययोगाग्निमयंशरीरमितिश्रुत्युक्तंपंचभूतजयफलंपृथिवीवायुराकाशआपोज्योतींषीतिश्रुत्यंतरोक्तक्रमेणोपबृंहयति एतेष्वित्यादिना जातस्यसिद्धस्य ॥ २२ ॥ २३ ॥

Digitized by Google